

Sosiaalityö julkisena hallintotehtävänä

Maakunnallistuva aikuissosiaalityö -verkosto, Kuntaliitto

Eeva Liukko
Erityisasiantuntija, THL

10.10.2019

Selvitystehtävä

Sosiaali- ja terveysministeriö antoi lokakuussa 2018 Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselle tehtäväksi laatia selvityksen julkisesta hallintotehtävästä ja julkisen vallan käytöstä sosiaalihuollossa.

Selvityksessä tarkasteltiin erityisesti

- Julkisen hallintotehtävän sekä julkisen vallan ja merkittävän julkisen vallan käsitteistöä sosiaalihuollon näkökulmasta
- Viranomaistehtävien ja asiakastyön välistä suhdetta sekä sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen ulkoistamisen edellytyksiä
- Sosiaalityön (SHL 15 §) ja sosiaaliohjauksen (SHL 16 §) luonnetta julkisena hallintotehtävänä sekä
- Sosiaalihuollon prosessia viranomaistoiminnan ja julkisen vallan käytön näkökulmasta.

Kunnat rikkovat perustuslakia käyttämällä yksityisiä sosiaalityöntekijöitä

Edes viranomaisen valvontakirjeet eivät lopettaneet sosiaalityöntekijöiden vuokrausta.

Professori: Sosiaalihuollon lainsäädäntö on tulkinnallisesti epäselvä kunnissa - "Ollaan tilanteessa, missä tietoisesti rikotaan lakia"
KSML 9.8.2019

Sote-keskuksista tulossa kevytversio - sosiaalipalveluja karsittu
Maaseudun Tulevaisuus 9.10.2017

Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisessä on paljon haasteita
Aluehallintoviraston tiedote 17.9.2018

Yksityisen palveluntuottajan ja viranomaisen roolit selviksi
Talentia-lehti 17.9.2018

Ministeri Kiuru teillaa sosiaalihuollon liukumisen kunnan viranomaisilta vuokrafirmoille - "Vaikea irrottaa osia, mihin julkisen vallan käyttö ei kuuluisi"
Pohjalainen 26.8.2019

Lain mukaan julkista valtaa saa käyttää vain virkasuhteessa. Yksityisen sosiaalityöntekijän tekemät päätökset ja näätökset ovat selvästi lainvastaisia. LEHTIKUVA / MARTTI KAINULAINEN

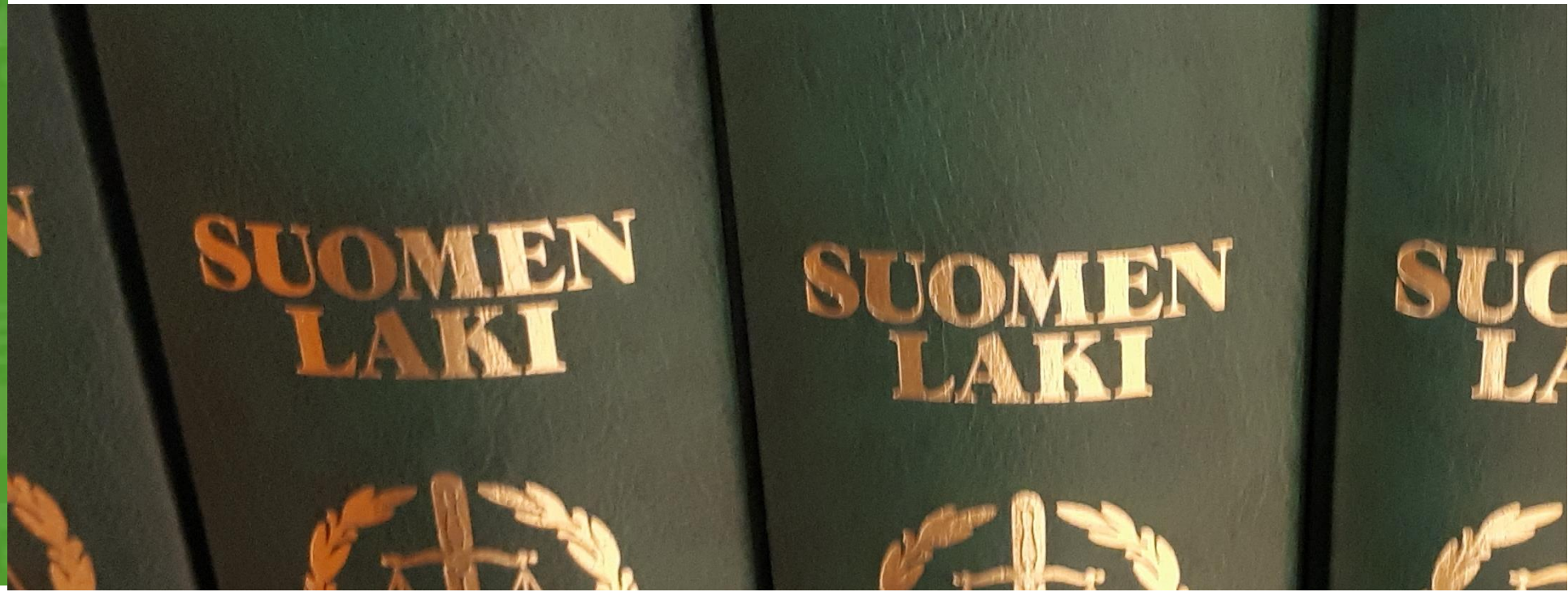
Turun saaristossa sijaitseva Taivassalo on yksi kunta, joka on joutunut käyttämään vuokratyöntekijöitä sosiaalihuollossaan.

Esityksen sisältö

- Virkamieshallinto ja julkiset hallintotehtävät
- Sosiaalihuollon prosessi ja julkinen valta
- Kehittämisehdotuksia

”

Perustuslain 124 §
ilmentää
virkamieshallinnon
periaatetta.

Virkamieshallinto ja julkiset hallintotehtävät

Virkamieshallinnon periaate

- Suomessa julkisten tehtävien hoitamisessa lähtökohtana on virkamieshallinnon periaate: julkisen vallan käyttö kuuluu viranomaisille ja niihin virkasuhteessa oleville virkamiehille.
 - Tämä tarkoittaa hyvän hallinnon periaatteiden ja virkavastuun noudattamista.
- Perustuslain 124 § ilmentää virkamieshallinnon periaatetta:

Julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain

1. lailla tai lain nojalla,
2. jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi
3. eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia.
4. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Hallinnon oikeusperiaatteita ovat

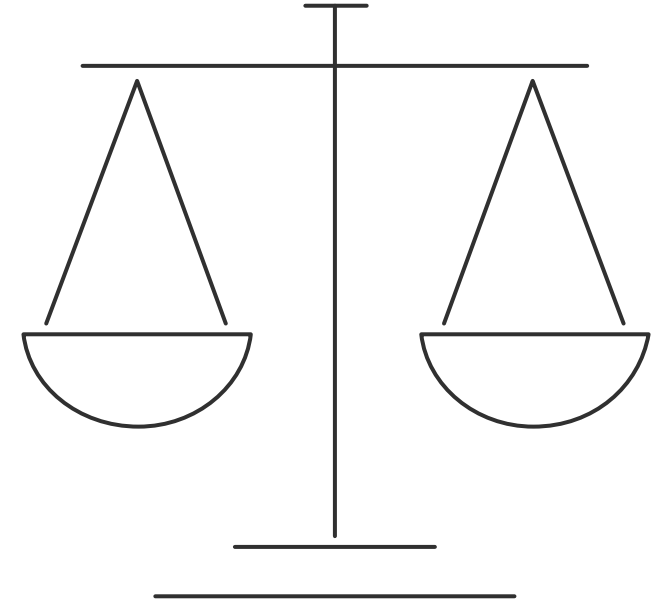
- Yhdenvertaisuusperiaate
- Tarkoitussidonnaisuuden periaate
- Objektiviteettiperiaate
- Suhteellisuusperiaate
- Luottamuksensuojaperiaate.

Hyvän hallinnon perusteisiin kuuluvat myös

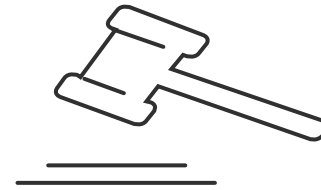
- Palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus
- Neuvontavelvollisuus,
- Hyvän kielenkäytön vaatimus ja
- Viranomaisten yhteistyövelvoite. (Ks. Hallintolaki 434/2003)

Virkavastuu

- Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. (PL 2 §)
- Virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. (PL 118 §)
- Virkarikos. (Ks. rikoslain (39/1889) virkarikoksia koskevat säännökset)

Julkinen hallintotehtävä

- Julkisella hallintotehtävällä tarkoitetaan verraten laajaa hallinnollisten tehtävien kokonaisuutta, joka sisältää lakien toimeenpanoon, ihmisten oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon sekä julkisten palvelujen tuottamiseen liittyviä tehtäviä.
- Se, onko jokin toiminta luonteeltaan julkinen hallintotehtävä, arvioidaan tapauskohtaisesti, ja käsitteen sisältö muuttuu ajassa.
- Julkisen hallintotehtävän hoitaminen voi sisältää julkisen vallan käyttöä tai merkittävää julkisen vallan käyttöä, mutta näin ei ole aina.
- **Julkisella vallalla** tarkoitetaan toimivaltaa päättää yksipuolisesti yksityisen oikeusasemaan vaikuttavista toimista.
- Julkisen vallan käyttö voi olla
 - määrämuotoista (esim. hallintopäätöksen tekeminen toisen edusta) tai
 - tosiasiallista hallintotoimintaa (esim. tietty virkamiesasema).

- **Merkittävää julkisen vallan käyttöä** on esimerkiksi itsenäiseen harkintaan perustuva oikeus käyttää voimakeinoja tai puuttua muulla merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin.
 - Esim. päätös lapsen huostaanotosta tai kehitysvammaisen henkilön tahdosta riippumattomasta erityishuollosta.
- **Muusta kuin merkittävästä julkisen vallan käytöstä** on kyse esimerkiksi tehtävissä, joissa voidaan lakiin perustuvan toimivallan perusteella yksipuolisesti päättää toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta tai antaa toista velvoittava määräys tai muulla tavalla tosiasiallisesti puuttua toisen etuun tai oikeuteen.
 - Esim. päätös jonkin sosiaalipalvelun, kuten sosiaalityön tai kotipalvelun myöntämisestä
 - Myös varsinaista asiaratkaisua edeltävissä valmistelutoimissa on kyse julkisen vallan käytön kannalta olennaisista tehtävistä (valmistelutoimien ja itse päätöksenteon kiinteä yhteys).
- **Tosiasiallisessa hallintotoiminnassa** on kyse suorittavasta hallintotoiminnasta, kuten julkisen palvelun hoitamisesta ilman kirjallista hallintopäätöstä.
 - Esim. poliisin toimivalta, lakiin perustuva neuvonta ja ohjaus, opettaminen
 - Se, milloin tosiasiallisessa hallintotoiminnassa on kyse julkisen vallan käytöstä, ei ole selvärajaista.

Julkisen hallintotehtävän siirtäminen viranomaisten ulkopuolelle

Siirto on poikkeus virkamieshallinnon periaatteesta. Siirrossa perustuslain 124 §:n edellytysten tulee täytyä:

1. Siirto tulee tehdä lailla tai lain nojalla.
 - Sääntelyn, jolla tai jonka nojalla tehtävä siirretään, tulee olla täsmällistä.
2. Siirron tulee olla tarkoituksenmukainen.
 - Esim. palvelujen saatavuuden parantaminen
 - Tarkoituksenmukaisuus arvioidaan toisaalta hallinnon ja toisaalta kansalaisen näkökulmasta.
3. Perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon toteutuminen tulee varmistaa.
 - Henkilöstön koulutus ja asiantuntemus
 - Hallinnon yleislakien soveltaminen
 - Vahingonkorvausoikeudellinen ja rikosoikeudellinen virkavastuu
4. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä ei voida siirtää.

Sote-palvelut julkisina hallintotehtävinä

- Sosiaali- ja terveydenhuolto on pääasialliselta luonteeltaan hoiva- ja hoitotoimenpiteiden toteuttamista, mutta siihen sisältyy myös julkisen vallan käyttöä.
- On vakiintuneesti katsottu, että julkisesti rahoitetut ja julkisen vallan järjestämisvastuulla olevat lakisääteiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat julkisia hallintotehtäviä.
 - Olennaisilta osin kyse on perustuslain 19 §:ään (*Oikeus sosiaaliturvaan*) kiinnittyvästä lakien toimeenpanosta.
- Yksityiset sote-palvelut eivät ole julkisia hallintotehtäviä paitsi jos ne tuotetaan julkisen lukuun ja julkisesti rahoitettuna esim. toimeksiantosopimuksella.
 - Tällöin kyse on julkisen hallintotehtävän siirtämisestä yksityiselle toimijalle.
- Mutta ovatko julkiset palvelut kaikilta osin julkisia hallintotehtäviä vai onko tunnistettavissa palvelujen toteuttamiseen liittyviä tehtäviä, jotka rajautuvat ulkopuolelle.
 - Esim. HB- ja asiakassetelipalvelut, neuvonta ja ohjaus, kotipalvelun tukipalvelut?
- Rajaus on merkityksellinen, sillä ainoastaan julkisen hallintotehtävän ulkopuolelle rajautuvia tehtäviä voidaan antaa julkisen hallinnon ulkopuolelle ilman PL 124 §:n mukaisia edellytyksiä.

Kuntalaki ja STVAL siirron perustana?

- Melko vakiintuneesti on katsottu, että kuntalain (410/2015) 9 § ja sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992, STVAL) 4 § muodostavat oikeudellisen perustan palvelujen ulkoistamiselle.
- Mutta sääntelyllä on rajat.
 - Kuntalain 9.2 §: kunta voi antaa julkisen hallintotehtävän muulle kuin viranomaiselle vain, jos siitä säädetään erikseen lailla.
 - AOKA: STVAL ei tarjoa riittävää perustaa hallintotehtävän siirtämiselle (OKV/882/1/2015)
 - Siirrettävissä ovat tehtävät, jotka eivät ole luonteeltaan PL 124 §:ssä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä: mitä ne ovat?
- Julkisen hallintotehtävän siirtämistä koskevan sääntelyn täytyneekin olla kuntalain ja STVAL:n yleisiä säännöksiä täsmällisempää.
 - Siirrettävän tehtävän sisällön tai vaihtoehtoisesti lain nojalla tapahtuvan siirron perusteiden tulee ilmetä yksiselitteisesti laista.
 - Esimerkiksi lastensuojelun sijaishuollon palvelujen ja niihin liittyvän rajoitustoimivallan käytön antamisesta yksityisten palveluntuottajien vastuulle säädetään melko kattavasti (LSL 11 luku).

”

Sosiaalihuollon
prosessissa
viranomaistehtäviin
yhdistyy
vuorovaikutteinen,
asiakaslähtöinen
työskentely.

Nykytilan arviointi – sosiaalihuollon prosessi ja julkisen vallan käyttö

Sosiaalihuollon neuvonta ja ohjaus (SHL 6 §)

- SHL:n 6 §:n mukainen neuvonta ja ohjaus on (pääasialliselta) luonteeltaan julkinen hallintotehtävä. Siinä voi olla kyse yleisestä, järjestelmää koskevasta neuvonnasta ja ohjauksesta tai yksilön oikeuksiin ja asemaan kohdistuvasta neuvonnasta.
 - Jos neuvonta ja ohjaus liittyy yksilön oikeuksien toteuttamiseen ja esimerkiksi tietyn palvelun tai etuuden hakemiseen, siihen voi sisältyä julkisen vallan käytön ulottuvuuksia.
 - Raja yhtäältä neuvonnan ja ohjauksen ja toisaalta palvelutarpeen arvioinnin välillä voi olla käytännön toiminnassa epäselvä.
- Sosiaalihuoltolain mukaista neuvontaa ja ohjausta järjestettäessä tulee varmistaa, että hyvän hallinnon takeet toteutuvat ja että yksilö voi kaikissa tilanteissa luottaa neuvonnan ja ohjauksen oikeellisuuteen.

Palvelutarpeen arviointi

- Palvelutarpeen arviointi on sosiaalihuollon keskeinen palvelutehtävä, joka sisältää julkisen vallan käyttöä.
 - Palveluntarpeen arviointi on keskiössä ratkaistaessa oikeutta saada palveluja.
 - Se ei ole sitova asiakirja tai päätös, mutta se vaikuttaa olennaisella tavalla asiakkaan asemaan ja määrittää hänen palvelujensa kokonaisuutta.
 - Se on merkityksellinen esimerkiksi kanteluiden ja valitusten näkökulmasta kun arvioidaan, onko asiakas saanut tarpeidensa mukaisia palveluja.
 - Palvelutarpeen arviointia ei näin ollen voida organisatorisesti erottaa palvelujen myöntämistä koskevasta päätöksenteosta.
 - Vastuun palveluntarpeen arvioinnista ja sen pohjalta tehtävistä päätöksistä tulee olla samalla taholla.

Suunnitelma

- Sosiaalityön suunnitelmalla on merkitystä myönnettäessä asiakkaalle lakisääteisiä palveluja ja arvioitaessa, onko asiakas saanut hänelle lain mukaan kuuluvat palvelut.

Päätökset

- Kirjallisten päätösten tekeminen selkeyttää osapuolten vastuita, vahvistaa asiakkaan asemaa ja varmistaa asiakkaan oikeusturvaa.
- Päätöksen merkitys korostuu tilanteissa, joissa ratkaisu on kielteinen.
- Sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan palvelusta ei käytännössä aina tehdä päätöksiä, mikä ei ole lainmukaista.
- Jos päätös tehdään, epäselvää voi joskus olla, tulisiko päätös joissakin tilanteissa tehdä jo palvelutarpeen arvioinnin alkaessa vai vasta sitten, jos palvelua palvelutarpeen arvioinnin perusteella myönnetään.
- Päätökset tuottavat tietoa sosiaalityön ja sosiaalipalvelujen toteutumisesta.

Omatyöntekijän tehtävät

- Omatyöntekijällä on kokonaisvaltainen vastuu asiakkuudesta.
- Omatyöntekijän tehtävä voidaan sosiaalihuoltolain ja sen esitöiden valossa ymmärtää yhtäältä osaksi palveluja (HE 164/2014 vp s. 133) mutta toisaalta niistä mahdollisesti irralliseksi toiminnaksi yhteyshenkilönä (HE 164/2014 vp s. 136).
 - Jos se ymmärretään SHL 15 §:ssä tarkoitetuksi palveluksi, tulisi tämän heijastua sosiaalihuollon antamista koskevaan päätöksentekoon.
 - Jos sitä ei mielletä palveluksi, tulee omatyöntekijän nimeämisen yhteydessä tarvittaessa tehdä erillinen päätös sosiaalityön palvelusta.
- Omatyöntekijän toiminnassa vuorovaikutteinen, asiakaslähtöinen työskentely kytkeytyy julkisen vallan käyttöä sisältäviin viranomaistehtäviin, kuten päätöksentekoon.
- Sosiaalihuoltolaki ei nimenomaisesti edellytä, että omatyöntekijän tulisi olla viranhaltija.
 - Toisaalta kuntalain mukaan julkista valtaa voidaan lähtökohtaisesti käyttää vain virkasuhteessa.
 - Omatyöntekijän työssä julkisen vallan käytön tilanteet todentuvat vuorovaikutteisen työn eri vaiheissa.

Huolenpidon sosiaalityö ja toimeentulotuen asiakkaat

- Toimeentulotukiuudistuksen myötä perustoimeentulotuki vaikuttaa olevan irtautumassa sosiaalihuollosta.
 - Perustoimeentulotuen myöntämiskäytännöt ovat yhdenmukaistuneet ja yksilökohtainen harkinta on vähentynyt.
 - Toimeentulotuen perusosan alentamispäätökset tehdään varsin kaavamaisesti.
- Palvelujen ulkopuolelle voivat jäädä kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat henkilöt, jotka eivät hakeudu tai joita ei tavoiteta palvelujen piiriin ja joiden kohdalla asiakkuus ei siten käynnisty.
 - Kelalla on vaikeuksia tunnistaa sosiaalihuollon ilmeisessä tarpeessa olevia henkilöitä, ja kunnilla on vaikeuksia tavoittaa Kelasta kuntiin ohjattuja asiakkaita.
- Huolenpidon työ erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden parissa voi jäädä työllistymisnäkökulman varjoon aikuissosiaalityölle osoitettujen lakisääteisten tehtävien vuoksi.

Nykytilan arviointia

- Viranomaistyöstä vastaava sosiaalihuollon ammattihenkilö kantaa kokonaisvastuun.
 - Asiakkaan oikeusturva, työskentelyn suunnitelmallisuus, palvelujen laadun ja vaikuttavuuden seuranta ja myös julkisten varojen käyttö.
- Sosiaalihuollon prosessissa viranomaistehtäviin yhdistyy vuorovaikutteinen, asiakaslähtöinen työskentely.
 - Mm. tapa, jolla palvelutarpeen arviointi ja suunnitelma on säädetty tehtäväksi.
- Sosiaalihuollon prosessin eri osien toiminnallinen erottaminen viranomaistehtäviin ja palvelutoimintaan on hankalaa ja epätarkoituksenmukaista, ellei mahdotonta.
 - Julkisen vallan käytön riskit sosiaalihuollon palvelutoiminnan ulkoistuksissa.
 - Toisaalta esim. sosiaaliohjaus asiakkaan tuki- ja lähipalveluna (SHL 16 §)?
 - Vrt. myös rakenteellinen sosiaalityö (SHL 7 §) sekä ryhmien, yhteisöjen, verkostojen ja kansalaisten parissa tehtävä työ (SHL 15 §).
 - Muiden hallintokuntien sosiaalityö, esim. terveydenhuollon sosiaalityö.
- Palvelujen ulkopuolelle voivat jäädä vaikeimmassa asemassa olevat henkilöt.
 - Vaikeudet asiakkaiden ohjaamisessa ja tavoittamisessa palvelujen piiriin
 - Työllistämiseen liittyvät tehtävät painottuvat huolenpidon sosiaalityön kustannuksella?

”

Lainsäädäntö
Kehittäminen
Koulutus
Selvittäminen

Kehittämisehdotuksia

Lainsäädännön muutostarpeet

- Mikäli julkisia hallintotehtäviä ulkoistetaan, varmistetaan siirron riittävä lainsäädännöllinen perusta.
- Sosiaalityön prosessista vastaavan sosiaalihuollon ammattihenkilön tulisi olla viranhaltija ainakin sellaisissa asiakastilanteissa, joissa työ edellyttää sekä suunnitelmallista työtettä että hallintopäätösten tekoa.
- Kuntia tulisi velvoittaa nykyistä selvemmin järjestämään sosiaalista turvallisuutta ja hyvinvointia edistäviä työmuotoja, kuten etsivää lähityötä, yhteisösosiaalityötä ja yhdyskuntatyötä.

Kunnille järjestettävä koulutus

STM järjestää yhteistyössä keskeisten toimijoiden kanssa sosiaalihuoltolain soveltamiseen liittyvää koulutusta ja ohjausta muun muassa seuraavista asioista:

- Perusteet, joiden nojalla sosiaalihuollon toimintoja voidaan hankkia yksityisiltä toimijoilta
- Sosiaalihuollon prosessin kokonaisvaltainen toteutus siten, että viranomaistehtävät eivät irtaudu epätarkoituksenmukaisella tavalla vuorovaikutteisesta asiakastyöstä
- Päätöksenteko palveluista lain edellyttämällä tavalla, myös esim. sosiaalityön palvelun (SHL 15 §) antamisesta
- Erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden huolenpidon sosiaalityön toteuttaminen ja seuranta sosiaalihuoltolain edellyttämällä tavalla

Kehittämistoiminta

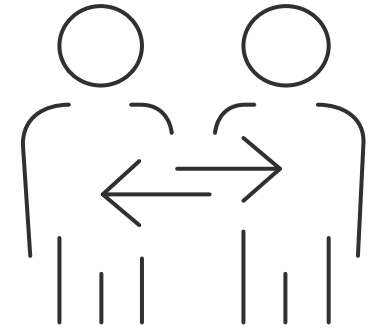
- Kehitetään tapoja toteuttaa sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitettua neuvontaa ja ohjausta.
 - Saatavilla helposti ja laajasti matalan kynnyksen toimintana
 - Yhteys palvelutarpeen arviointiin ja päätöksentekoon toteutuu asiakkaan näkökulmasta saumattomasti.
- Kehitetään tapoja toteuttaa viranomaistoimintoja joustavasti, eri tilanteisiin sovitetuilla tavoilla.
 - Esimerkiksi palvelutarpeen arviointi tulee voida toteuttaa asiakkaan tuen tarpeeseen sovitulla tavalla ja hyvinkin kevyesti, tarvittaessa sosiaalihuollon neuvonnan ja ohjauksen yhteydessä.
- Kehitetään tapoja toteuttaa sosiaalista turvallisuutta ja hyvinvointia sekä asukas- ja asiakaslähtöistä toimintakulttuuria edistäviä työmuotoja.
 - Mm. etsivä lähityö, yhteisösosiaalityö ja yhdyskuntatyö

- Vahvistetaan sosiaalityön painoarvoa työ- ja elinkeinohallinnon kanssa tehtävässä työssä.
 - Edistetään ja kehitetään henkilökohtaista palvelua, sosiaalisen kuntoutuksen toimintoja sekä neuvontaa ja ohjausta.
 - Kirkastetaan kuntouttavan työtoiminnan luonnetta sosiaalipalveluna ja varmistetaan sen liittäminen osaksi sosiaalihuoltolain mukaista suunnitelmallista ja tavoitteellista työprosessia.
- Tuetaan Kelaa ja kuntien sosiaalitoimea kehittämään kansallisesti yhdenmukaisia toimintamalleja tunnistaa, ohjata ja tavoittaa sosiaalihuollon tarpeessa olevia asiakkaita sosiaalihuollon palvelujen piiriin.
- Tuetaan Kelaa ja kuntien sosiaalitoimea sujuvoittamaan yhteistyötä toimeentulotukilain mukaisissa yksilökohtaista harkintaa edellyttävissä tilanteissa.
 - Erityisesti tulee parantaa Kelan mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä sekä asiakkaan että sosiaalitoimen kanssa tilanteissa, joissa toimeentulotuen perusosan alentaminen tulee harkittavaksi.

Selvittämistarpeet

- Omatyöntekijän tehtävien (SHL 42 §) ja sosiaalityön palvelun (SHL 15 §) suhde
 - Omatyöntekijän rooli kuvautuu sosiaalihuoltolaissa ja lain esitöissä yhtäältä osaksi sosiaalihuollon palvelua ja toisaalta yhteyshenkilön tehtäväksi. Epäselväksi jää, miten omatyöntekijänä toimiminen sosiaalihuollon prosessissa eroaa sosiaalityön palvelusta. Tällä on vaikutuksia päätöksentekoon.
- Kunnallisen sosiaalihuollon ulkopuolella toteutettavan sosiaalialan työn suhde sosiaalihuoltolakiin
 - Selvitetään terveydenhuollossa ja muussa julkisessa hallinnossa toteutettavan sosiaalialan työn luonnetta ja tarvetta sitä koskevalle täsmällisemmälle sääntelylle. Keskeistä on sen varmistaminen, että sosiaalihuollon toteuttamisen periaatteita sovelletaan kaikessa julkisessa hallinnossa tehtävässä sosiaalialan työssä.
- Toimeentulotukiuudistuksen vaikutukset sosiaalihuollon toteuttamiseen
 - Selvitetään, millä tavalla toimeentulotukiuudistus on vaikuttanut perustoimeentulotuen luonteeseen sosiaalihuoltoon kuuluvana viimesijaisena taloudellisena tukena ja mitä merkitystä tällä on asiakkaiden oikeusturvan kannalta.
 - Millä taholla, Kelalla vai kunnilla, on vastuu perustuslain 19 §:n 1 momentissa turvatusta välttämättömästä toimeentulosta?

Kiitos!

Lähde:

Liukko, Eeva & Nykänen, Eeva (2019) Sosiaalityön tulevaisuus. Sosiaalityö julkisena hallintotehtävänä. Sosiaali- ja terveysministeriö, raportteja ja muistioita 2019:47.

eeva.liukko@thl.fi